21/07/2022

Π.Παυλόπουλος: Η Τουρκία πρέπει να υποστεί τις κατά το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο προβλεπόμενες κυρώσεις

/ Επικαιρότητα

Προκόπης Παυλόπουλος: Τα Νησιά της Ελλάδας στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, όπως και το Καστελλόριζο, έχουν, εκτός από Αιγιαλίτιδα Ζώνη, και Υφαλοκρηπίδα καθώς και ΑΟΖ κατά το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (Σύμβαση του Montego Bay του 1982). Η Τουρκία παραβιάζει, συστηματικώς και προκλητικώς, την Κυριαρχία και τα Κυριαρχικά Δικαιώματα της Ελλάδας και πρέπει να υποστεί τις κατά το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο προβλεπόμενες κυρώσεις.

Καστελλόριζο, 21.7.2022

Μιλώντας σ’ εκδήλωση, που οργάνωσε η «Παγκόσμια Διακοινοβουλευτική Ένωση Ελληνισμού» («Πα.Δ.Ε.Ε.») στο Καστελλόριζο με τίτλο «Το Δίκαιο της Θάλασσας», με θέμα «Οι Θαλάσσιες Ζώνες της Ελλάδας κατά το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (Σύμβαση του Montego Bay του 1982)», ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Οιαδήποτε συζήτηση γύρω από τα Δικαιώματα της Ελλάδας επί των Θαλάσσιων Ζωνών που της ανήκουν, κατά το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (Σύμβαση Montego Bay του 1982) -άρα και οιαδήποτε σχετική συζήτηση, αντιστοίχως, ως προς την Κυριαρχία της και τα Κυριαρχικά της Δικαιώματα εν προκειμένω- έχει ως αφετηρία την εξής θεμελιώδη θέση, η οποία αποτελεί πάγιο και αδιαπραγμάτευτο «πυλώνα» της Εξωτερικής μας Πολιτικής: Μία και μόνη διαφορά υφίσταται προς επίλυση, μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

Πρόκειται για την οριοθέτηση της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της επέκεινα Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, κατά πλήρη εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας, ήτοι κατά πλήρη εφαρμογή, «υπό το φως» και της διεθνούς νομολογίας, κατ’ εξοχήν των διατάξεων της κατά τ’ ανωτέρω Σύμβασης του Montego Bay του 1982.

Ακόμη και όταν, οπωσδήποτε αδοκίμως, χρησιμοποιείται -πάντως όχι από το Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο πάντοτε υιοθετεί για το συγκεκριμένο ζήτημα την προαναφερόμενη Εθνική Γραμμή- ο όρος «Θαλάσσιες Ζώνες», ο πληθυντικός αυτός ουδόλως και καθ’ οιονδήποτε τρόπο σημαίνει ότι η Ελλάδα επανέρχεται στην νομικώς εσφαλμένη και πολιτικώς επικίνδυνη ορολογία περί «διαφορών», η οποία ατυχώς υιοθετήθηκε στο «Κοινό Ανακοινωθέν» Ελλάδας-Τουρκίας της 8ης Ιουλίου 1997, κατά την τότε Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ και μετέπειτα στα συμπεράσματα της Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι, μεταξύ 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 1999.

Αυτός ο «πληθυντικός», ο οποίος επέτρεψε για κάποιο διάστημα στην Τουρκία να προβάλλει, σχεδόν ανενόχλητη, και τις «φαντασιώσεις» της περί «γκρίζων ζωνών» στο Αιγαίο έχει, από πλευράς Ελλάδας, οριστικώς και αμετακλήτως καταδικασθεί μετά το 2004, ως εντελώς αντίθετος προς κάθε έννοια του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Α. Τις προμνημονευόμενες παρατηρήσεις συμπληρώνουν και οι εξής τέσσερις, επίσης πάγιες και αδιαπραγμάτευτες, θέσεις της Εξωτερικής μας Πολιτικής αναφορικά με τα Εθνικά μας Θέματα και τα Εθνικά μας Δίκαια εν γένει έναντι της Τουρκίας:

1. Πρώτον, ούτε τέθηκε, ούτε τίθεται, ούτε πρόκειται να τεθεί -και, a fortiori, να γίνει δεκτό- θέμα αναθεώρησης της Συνθήκης της Λωζάνης του 1923, πολλώ μάλλον όταν η Συνθήκη αυτή είναι, κατά την ίδια την φύση της, μη επιδεκτική αναθεώρησης κατά τους ειδικούς περί τούτου κανόνες του Διεθνούς Δικαίου.

2. Δεύτερον, ουδεμία επιρροή μπορεί ν' ασκήσει, σε ό,τι αφορά την Κυριαρχία και τα Κυριαρχικά Δικαιώματα της Ελλάδας, ο ισχυρισμός της Τουρκίας ότι δεν έχει προσχωρήσει στο Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982. Και τούτο διότι, όπως θα τονισθεί και στην συνέχεια, κατά την πάγια νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης η ως άνω Σύμβαση έχει επικυρωθεί από τον απαιτούμενο αριθμό Κρατών-Μελών της Διεθνούς Κοινότητας, ώστε να παράγει εθιμικούς -ορθότερα δε γενικώς παραδεδεγμένους- κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι ισχύουν erga omnes, συνακόλουθα δε και έναντι της Τουρκίας.

3. Τρίτον, για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση το λεγόμενο «τουρκολιβυκό μνημόνιο» είναι ανυπόστατο και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Επιπλέον, η Ελλάδα μπορεί να ζητήσει την ευθεία σύμπραξη, υπέρ αυτής, της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης που της αναλογεί στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

4. Τέταρτον, η τουρκική πλευρά οφείλει να γνωρίζει ότι η Ελλάδα έχει το αναφαίρετο δικαίωμα αμυντικής θωράκισης όλων, ανεξαιρέτως, των Νησιών της στο Αιγαίο, κυρίως κατά τις διατάξεις του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, λόγω της συνεχιζόμενης απειλής και της απειλής χρήσης βίας εκ μέρους της Τουρκίας, ιδίως μάλιστα όσο ισχύει το αυθαίρετο «casus belli» και η δράση της «Στρατιάς του Αιγαίου».

Ενώ μπορεί, οποτεδήποτε, να ζητήσει και την συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν προκειμένω, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 42 παρ. 7 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Β. Με δεδομένη την διαχρονική κακοπιστία της Τουρκίας και την συνακόλουθη ασύστολη παραβατικότητά της εις βάρος του Διεθνούς Δικαίου ως προς τις σχέσεις της με την Ελλάδα, η Ελληνική πλευρά οφείλει να καθιστά, με κάθε τρόπο

και με την μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια, ευκρινή και τα εξής: Ο όρος «Θαλάσσιες Ζώνες» ουδόλως διαφοροποιεί την προμνημονευόμενη σταθερή, μετά το 2004, στάση της Ελλάδας ότι μία, και μόνη, διαφορά υφίσταται προς επίλυση με την Τουρκία: Η οριοθέτηση της νησιωτικής υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Ενόψει των Δηλώσεων του 1994 και του 2015, με βάση τις οποίες η Ελλάδα έχει οριοθετήσει σαφώς και επακριβώς την υποχρεωτική δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, ενδεχόμενη ενώπιον αυτού κοινή προσφυγή Ελλάδας και Τουρκίας, ύστερα από το αναγκαίο κατά το Διεθνές Δίκαιο συνυποσχετικό, μπορεί να νοηθεί μόνον εφόσον τηρηθούν και οι ακόλουθες, μεταξύ άλλων, προϋποθέσεις:

1. Δεν είναι νομικώς δυνατό -αφού αποτελούν μέρος του «σκληρού πυρήνα» της Εθνικής μας Κυριαρχίας -ν’ αχθούν προς επίλυση π.χ. ζητήματα σχετικά με το Έδαφος, τον Εναέριο Χώρο και την Αιγιαλίτιδα Ζώνη.

2. Η Ελλάδα διατηρεί, στο ακέραιο, το δικαίωμά της να επεκτείνει, μονομερώς και όποτε το κρίνει σκόπιμο, την Αιγιαλίτιδα Ζώνη της από τα 6 ν.μ. στα 12 ν.μ. Και με βάση την τακτική της Τουρκίας είναι σκόπιμο η Ελλάδα να προσανατολίζεται περισσότερο προς την προοπτική πλήρους άσκησης του ως άνω δικαιώματός της για την ολοκληρωμένη επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης στα 12 ν.μ., παρά ν’ αγωνίζεται μόνο για την άρση του παντελώς αυθαίρετου «casus belli» της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης της 8ης Ιουνίου 1995, αμέσως μετά την έναρξη ισχύος του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982.

Γ. Επομένως, κοινή προσφυγή Ελλάδας και Τουρκίας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης είναι νοητή και θεσμικώς επιτρεπτή μόνον ως προς τα Κυριαρχικά Δικαιώματα -άρα όχι ως προς την Εθνική Κυριαρχία κατά τ’ ανωτέρω- επί της Υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, με πλήρη επήρεια των Νησιών μας.

Στο δε απαιτούμενο σε αυτή την περίπτωση συνυποσχετικό, η Τουρκία οφείλει ν’ αναγνωρίσει την ισχύ του συνόλου της προαναφερόμενης Σύμβασης του Montego Bay του 1982. Πολλώ μάλλον όταν και σήμερα δεσμεύεται από την Σύμβαση αυτή, μολονότι δεν την έχει επικυρώσει, αφού παράγει, κατά την πάγια νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, γενικώς παραδεδεγμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι ισχύουν έναντι πάντων.

Και στο σημείο αυτό πρέπει να διευκρινισθεί ότι επειδή η οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης συνδέονται ευθέως με τα όρια της Αιγιαλίτιδας Ζώνης -όχι ως προς την αρχή μέτρησής τους, δηλαδή ως προς την ακτογραμμή, αλλά ως προς την αφετηρία του πεδίου τους, που είναι το

τέλος της Αιγιαλίτιδας Ζώνης- η Ελλάδα θα πρέπει να επιλέξει την οδό της επέκτασης της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της στα 12 ν.μ. πριν από κάθε προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Ή, τουλάχιστον, να διασφαλίσει στο σχετικό συνυποσχετικό, με πλήρη σαφήνεια, ότι το οιοδήποτε δεδικασμένο που θα προκύψει από την μετά την προσφυγή απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης ουδόλως θίγει το δικαίωμά της για επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της στα 12 ν.μ. Κάτι το οποίο, επιπροσθέτως, είναι οιονεί «φυσική συνέπεια» των προμνημονευόμενων δηλώσεών της αναφορικά με την υποχρεωτική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τούτου.

Εν πάση δε περιπτώσει, και λόγω του κινδύνου από το νομικώς ανυπόστατο «τουρκολιβυκό μνημόνιο», η Ελλάδα μπορεί και οφείλει να επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα Ζώνη της στα 12 ν.μ. σε όλο το πεδίο της Ανατολικής Μεσογείου.

Δ. Ως προς την στρατηγική, την οποία είναι ενδεδειγμένο ν’ ακολουθήσει η Ελλάδα για την διασφάλιση της «πλήρους επήρειας» των Νησιών μας ιδίως κατά την οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982, πρέπει να τονισθεί ότι οι «οιωνοί» της διεθνούς νομολογίας εμφανίζονται σήμερα μάλλον ευνοϊκοί υπέρ των Εθνικών μας Θέσεων.

Άκρως ενδεικτική και αντιπροσωπευτική είναι η πρόσφατη απόφαση -της 12ης Ιουλίου 2016- του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου, το οποίο συγκροτήθηκε και επιλήφθηκε εν προκειμένω κατά τις διατάξεις του Παραρτήματος VII της Σύμβασης του Montego Bay του 1982, στην υπόθεση μεταξύ Φιλιππίνων και Κίνας για νησιωτικούς σχηματισμούς στην Νότια Σινική Θάλασσα. Ειδικότερα:

1. Ιδιαίτερη νομική σημασία έχουν εκείνες οι σκέψεις της απόφασης της 12ης Ιουλίου 2016 του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου, που εμπεριέχονται στα obiter dicta αρ. 473-553 και οι οποίες αναδεικνύουν, σε γενικές γραμμές, μεταξύ άλλων, και τ’ ακόλουθα:

α) Πριν απ’ όλα οι ως άνω σκέψεις οδηγούν στην «διαλεύκανση» σημαντικών πτυχών του γράμματος και του πνεύματος των διατάξεων του άρθρου 121 του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982 που, όπως προεκτέθηκε, δεν είναι ιδιαιτέρως σαφείς. Σπουδαιότερη δε πτυχή είναι εκείνη, η οποία καταδεικνύει, εντός του ρυθμιστικού πεδίου των διατάξεων του κατά τ’ ανωτέρω άρθρου 121, ποιος είναι ο κανόνας και ποια είναι η εξαίρεση ως προς την «πλήρη επήρεια» των Νησιών για την «παραγωγή» Υφαλοκρηπίδας και Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης.

Κάτι που σημαίνει, αυτοθρόως, ότι η εξαίρεση πρέπει να ερμηνεύεται στενώς και, συνακόλουθα, in dubio, ως προς την in concreto ερμηνεία, πρέπει να επιλέγεται η εφαρμογή των διατάξεων του κανόνα. Συγκεκριμένα, τον κανόνα συνιστούν οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 121 της Σύμβασης του Montego Bay του 1982 -οι οποίες ορίζουν ότι νήσος είναι μια διαμορφωμένη περιοχή ξηράς που περιβρέχεται από ύδατα και που βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια των υδάτων κατά την μέγιστη πλημμυρίδα- σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, οι οποίες ορίζουν ότι, με την εξαίρεση των διατάξεων της παρ. 3, τα νησιά έχουν Αιγιαλίτιδα Ζώνη, Συνορεύουσα Ζώνη, Υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη.

β) Στην συνέχεια, οι προμνημονευόμενες σκέψεις της απόφασης της 12ης Ιουλίου 2016 του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου διακρίνουν, εμμέσως πλην σαφώς, ως προς τα νησιά την άσκηση «πλήρους Κυριαρχίας» από την άσκηση «κυριαρχικών δικαιωμάτων». Και με τον τρόπο αυτό, πάντοτε δε στο πλαίσιο της ερμηνείας κανόνα-εξαίρεσης κατά τα προαναφερόμενα, οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι από την μια πλευρά όλα τα νησιά, ανεξαιρέτως, «παράγουν» Αιγιαλίτιδα Ζώνη και Συνορεύουσα Ζώνη.

Αντιθέτως -και με βάση τις διατάξεις της παρ. 3 του ως άνω άρθρου 121, οι οποίες εισάγουν την κατά τ’ ανωτέρω εξαίρεση- Υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη «παράγουν» όλα, ανεξαιρέτως και ανεξαρτήτως μεγέθους, τα νησιά, που έχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις να συντηρήσουν, αυτοδυνάμως, είτε ανθρώπινη ζωή είτε και απλή οικονομική δραστηριότητα.

Φυσικά, και σύμφωνα με την προαναφερόμενη ερμηνεία κανόνα-εξαίρεσης, η εν προκειμένω αυτοδύναμη συντήρηση «ανθρώπινης ζωής» ή «οικονομικής δραστηριότητας» πρέπει να ερευνάται, με τρόπο που δεν οδηγεί σε μια μορφή τελικής «εξίσωσης» των νησιών με βράχους ή βραχονησίδες, δηλαδή σε μια μορφή «αποστέωσης» της επήρειας των νησιών για την «παραγωγή» Υφαλοκρηπίδας και Αιγιαλίτιδας Ζώνης.

2. Υπό τ' ανωτέρω δεδομένα είναι προφανής η σημασία της κατά τ' ανωτέρω απόφασης της 12ης Ιουλίου 2016 του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου μεταξύ Φιλιππίνων και Κίνας, ως προς το νομολογιακό προηγούμενο, το οποίο δημιουργεί υπέρ της Ελλάδας αφενός για το ότι Αιγιαλίτιδα Ζώνη και Συνορεύουσα Ζώνη έχουν όλα, ανεξαιρέτως, τα Ελληνικά Νησιά.

Και, αφετέρου, Υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη «παράγουν», κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982, όλα, ανεξαιρέτως και ανεξαρτήτως μεγέθους, τα Ελληνικά Νησιά -άρα και στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο- τα οποία μπορούν, υπό τις ως άνω διευκρινίσεις, να συντηρήσουν αυτοδυνάμως είτε ανθρώπινη ζωή είτε και απλή οικονομική δραστηριότητα.

Με τα δεδομένα που δημιουργεί η κατά παράβαση κάθε έννοιας του Διεθνούς Δικαίου και της Διεθνούς Νομιμότητας απαράδεκτη και απολύτως καταδικαστέα εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Ελλάδα και η Κύπρος οφείλουν να καταστήσουν σαφές στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως στο ΝΑΤΟ ότι δεν είναι διατεθειμένες, κατ' ουδένα τρόπο και υφ' οιανδήποτε μορφή, να δεχθούν «εκπτώσεις» επί των κατά το Διεθνές Δίκαιο πάσης φύσεως Δικαιωμάτων τους και ως προς τις Θαλάσσιες Ζώνες τους.

Η επίκληση της, δήθεν, ιδιαίτερης γεωστρατηγικής θέσης της Τουρκίας, λόγω των ως άνω πολεμικών γεγονότων και της πιθανής «μεσολαβητικής» της παρέμβασης, κατ' ουδένα τρόπο δικαιολογούν ανοχή της τουρκικής προκλητικής παραβατικότητας. Και τούτο κυρίως διότι το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο δεν είναι νοητό να εφαρμόζονται «επιλεκτικώς», a fortiori δε η εφαρμογή τους δεν είναι επίσης νοητό να «κάμπτεται» για την επίτευξη γεωστρατηγικών σκοπιμοτήτων, όποιες και αν είναι αυτές και όποιους και αν εξυπηρετούν.

Και δεν πρέπει να υποτιμάται το ότι, κατ' αποτέλεσμα, τέτοιες «γεωστρατηγικές» σκοπιμότητες επικαλέσθηκε και επικαλείται η Ρωσία προκειμένου να δικαιολογήσει την βάρβαρη εισβολή της στην Ουκρανία ενώ, επιπροσθέτως, η τουρκική εισβολή και κατοχή στην Κυπριακή Δημοκρατία, από το 1974, και η έως σήμερα αδικαιολόγητη ανοχή της από την Διεθνή Κοινότητα και από την Ευρωπαϊκή

Ένωση σίγουρα «ώθησε» την Ρωσία να κάνει πράξη την εισβολή της.

Εξ ου και η «συμπάθειά» της προς την Τουρκία που, μαζί με την ιταμή «ουδετερότητα» της τελευταίας, αφήνει ανοιχτό το πεδίο στην Ρωσία να της αναγνωρίζει ως και «μεσολαβητικό» ρόλο ως προς το μέλλον της χειμαζόμενης Ουκρανίας. Επομένως, Ελλάδα και Κύπρος όχι μόνο δικαιούνται αλλά και οφείλουν να διευκρινίσουν προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και το ΝΑΤΟ ότι, λόγω της erga omnes ισχύος του Διεθνούς Δικαίου, από πλευράς κυρώσεων Ρωσία και Τουρκία πρέπει ν' αντιμετωπισθούν αναλόγως και αντιστοίχως.

Επέκεινα, Ελλάδα και Κύπρος δικαιούνται και οφείλουν να διευκρινίσουν, προς τις ίδιες κατευθύνσεις, ότι θα υπερασπισθούν τα Εθνικά τους Θέματα και τα Εθνικά τους Δίκαια ακόμη και αν πρέπει να προσφύγουν, εν τέλει και εν ανάγκη, στην αξιοποίηση της χρησιμοποίησης της διαδικασίας του veto.»